

38

N 8

VILNIAUS TELEVIZIJOS STUDIJOS VYRIAUSIOSIOS
VISUOMENINIŲ-POLITINIŲ LAIDŲ REDAKCIJOS
ATEISTINIO DARBO APŽVALGA
1963-1965 m.m.

1963-ji metai, Partijos suruoštų eilės priemonių dėka, sukėlę nepaprastą ideologinio darbo pagyvėjimą, dar platesnę vagonukreipę ir mokslinio ateizmo propagandą. Vasario mėnesį įvykęs LKP CK V Plenumas apsvairstė ateistinio darbo padėtį mūsų respublikoje, primindamas ypatingai svarbią radijo ir televizijos misiją. Birželio mėnesį TSKP CK Plenumas, išnagrindėjęs eilinius ideologinio partijos darbo uždavinius ir pabrėžęs, kad "įveikti praeitės atgyvenas - ne tolimos ateities uždavinys, tai uždavinys, kurį reikia išspręsti šiandien visomis mūsų partijos, visų tarybinių ir visuomeninių organizacijų turimomis priemonėmis" užakcentavo, jog šiuolaikinėmis sąlygomis ypač svarbią reikšmę komunistiškai auklėjant liaudį turi spauda, radijas, kinas ir televizija - smogiamosios ideologinio fronto jėgos. Tų pačių metų lapkričio mėnesį Ideologinės komisijos prie TSKP CK išplėstinis posėdis, visapusiškai išnagrindėjęs klausimą apie ateistinio darbo padėtį mūsų šalyje, pabrėžė, kad "daug dar reikės nuveikti... radijui ir televizijai, norint nugalėti savo abuojują ateistinio auklėjimo klausimams, užimti tikrojo kovingojo ateizm pozicijas".

Visa tai paskatino Vilniaus televizijos studijos vyriausiąją Visuomeninių-politinių laidų redakciją iš naujo peržiūrėti ateizmo propagandos per televiziją turinį bei kryptį, labiau apgalvoti laidų temas ir pasitempti.

Mėnesiniame televizijos laidų tinklėlyje mokslo-ateistinėms temoms buvo išskirtos dvi nuolatinės pozicijos, atsižvelgiant į tai, kad ir kitos redakcijos (vyriausioji meninių laidų, o taip pat laidų vaikams ir jaunimui) įneš savo dalį į bendrą kovą už religinių atgyvenų išvijimą iš mūsų gyvenimo.

Per laikotarpį, praėjusį nuo LKP CK V Plenumo, vien tik vyriausioji VPL redakcija paruošė apie 30 mokslo-ateistinių laidų. Jų autoriai - V.Niunka, dr. J.Jurginis, J.Ragauskas,

A.Šidlauskas, E.Juškys, P.Pečiūra, doc. J.Markulis, doc. A.Mačionis, V.Kutorga ir eilė kitų respublikos ateistų. (Temų sąrašas pridedamas).

Žymiai susilpnėjo ateistinis darbas per televiziją šiemet, ruošiantis LTSR 25 sukakčiai. Padaugėjus programoje politinio pobūdžio laidų teko, kuriam laikui, beveik visiškai atsisakyti ateistinių temų.

Su nauja energija, dideliais planais ir sumanymais VPL redakcija šiuo metu vėl ėmėsi mokslo-ateistinės tematikos. Eteryje jau nuskambėjo J.Bataičio, R.Gedgaudo, J.Kairio, B.Jauniškio prisiminimai apie dienas, praleistas už vienuolyno sienų. Žiemos-pavasario laikotarpiu esame numatę pakviesti į studiją dar visą eilę buvusių kunigų (pav. A.Pagarecką) vienuolių (pav. J.Stankaitį) ir kadaise buvusių giliai tikinčių žmonių, tarti žodį apie savo klystkelius ir surastą gyvenimo tiesą. Ši tribūna bus viena svarbiausių šio sezono ateistinių laidų tarpe.

Istorijos mokslų kandidatas, docentas P.Aksamitas šiame sezone paruos visą eilę laidų iš religijų istorijos. Pirmąją ciklo "Dievai ir žmonės" temą - kaip žmogus pradėjo tikėti - žiūrovai matė š.m. lapkričio 17 d.

Žinomas respublikos ateistas J.Ragauskas sutiko šiemet paruošti televizijai eilę kontrapropagandinių pašnekesių "Religija ir dabartis", remiantis visuotinio bažnyčios susirinkimo ir Vatikano radijo skleidžiamą medžiagą.

Keletas laidų bus paskirta naujoms liaudies tradicijoms. Respublikos ateistai tęs pokalbius su tikinčiaisiais po rubriką "Ateistas - tikinčiojo draugas". Numatome suruošti laidų, nagrinėjančių mokslo ir religijos santykį, o taip pat populiarią ateistinę televizijos viktoriną.

Esame įsitikinę, kad šie ir ateinantys metai bus naujo ateistinio darbo pakilimo per televiziją periodas.

Al. Li...

68-XI.17.

Nuo 1963 m. vasario mėn.

1. E. Juškys - "Bažnyčia ir valstybė TSRS"
2. V. Kutorga - "Gydytojas ir tikėjimas"
3. J. Markulis - "Apie gyvenimą ir mirtį"
4. S. Jakucevičienė - "Tiesa apie religiją" (istoriniai dokumentai)
5. A. Mačionis - "Ką gyvūnai pasakoja apie savo praeitį"
6. A. Mačionis - "Gyvūnijos evoliucijos kryptys"
7. Televizijos viktorina "Gyvenimas nugali tamsą" (dvi laidos)
8. Reportažas "Po Vilniaus observatorijos kupolu"
9. P. Pečiūra - "Tikėjimas ir dorovė"
10. P. Pečiūra - "Krikščioniškojo tikėjimo ramsčiai"
11. A. Mačionis - "Apie tariamuosius tikslungumus gamtoje"
12. E. Juškys - "Vaikas ir šeima"

1964 m.

1. J. Markulis - "Medicina kovoje už gyvybę"
2. J. Matusevičius - "LTSR ateistinis muziejus"
3. Televizijos pastatymas "Didysis eretikas" (apie Galilėjų)
4. V. Niunka - "Popiežius išsiruošė į kelią"
5. J. Jurginis - "Tiesos sudeginti negalima" (apie D. Bruno)
6. Susitikimas su buv. Dominikonų vienuolyno požemių tyrėjais
7. A. Šidlauskas - "Kodėl mes nebetikime" (studijoje buvę tikintieji)
8. E. Juškys - "Rytojų mes kuriame šiandien"
9. V. Treigienė - "Istorija kaltina"
10. Transliacijos iš VVU gamtos mokslų fakulteto "Gamtos laboratorija" (3 laidos)

1965 m.

1. A. Stučka - "Kovos rikiuotėje - vaizdinė agitacija"
2. A. Šidlauskas - "Ateistas - tikinčiojo draugas"
3. J. Jurginis - "Lietuvybė ir katalikybė"
4. Susitikimai su buvusiais vienuoliais (2 laidos)
5. P. Aksamitas - "Dievai ir žmonės"

92

APIE ATEISTINĮ DARBĄ PER VILNIAUS RADIJĄ

Vykdydamas LKP CK V Plenumo nutarimus, LTSR Ministrų Tarybos Valstybinis radijo ir televizijos komitetas sėkmingai rūpinasi mokslinės-materialistinės pasaulėžiūros propagavimu. Dar 1963 m. gruodžio komitete buvo apsvarstytas klausimas "Dėl mokslinės-materialistinės pasaulėžiūros propagavimo pagerinimo per radiją ir televiziją" ir numatyta konkrečios priemonės šiam darbui susisteminti ir pagerinti. Vėliau komitete buvo nagrinėjama radijo ir televizijos propagandos redakcijų darbas šioje srityje, svarstoma, kaip sustiprinti ateistinį darbą vaikų ir jaunimo tarpe, kaip panaudojamos televizijos priemonės šioje srityje ir t.t.

Viena pagrindinių laidų, skirtų materialistinės pasaulėžiūros bei ateistinėms pažiūroms propaguoti, yra "Ateistų radijo klubas", jau sukaupęs septynetą metų darbo patirtį. Kaip rodo klausytojų atsiliepimai, radijo darbuotojų pokalbiai vietose, ši laida yra noriai klausoma, ja naudojasi savo darbe ir mokytojai, propagandistai, ją klauso įvairaus amžiaus, skirtingo išsilavinimo bei tikėjimo laipsnio žmonės.

Per radiją sistemingai transliuojami ciklai pokalbių, straipsnių apie dangaus kūnų kilmę, gyvybės kilmę, apie mokslo pažiūrą į senatvę ir mirtį, apie žmogaus organizmo ir sąmonės vystymosi problemas. Daug medžiagos vienokiu ar kitokiu būdu atliepiančios į ateistinės propagandos uždavinius transliuojama tokiose plačiai klausomose laidose, kaip "Mokslo pasaulyje", "Jaunimo radijo klubas", "Kolūkietiška radijo stotis", "Žvilgsnis į pasaulį" ir kt.

Ateistiniam darbui per radiją įtraukiamas kuo plačiausias autoritetingų autorių ratas. Didelę paramą šiame darbe

suteikia prof. P.Slavėnas, A.Juška, J.Kubilius, doc.J.Markulis, rašytojai T.Tilvytis, A.Gudaitis-Guzevičius, V.Niunka, partiniai ir tarybiniai darbuotojai rajonuose, ateistinių tarybų, ratelių nariai ir kt.

Gyvo atgarsio susilaukia medžiaga apie atskirų asmenų kelius ir klystkelius iš tamsos į šviesą. Per radiją pastaruoju metu buvo transliuota eilė buvusių vienuolių pasisakymų, gyvo susidomėjimo susilaukė literatūrinė-biografinė buvusio kunigo V.Pagerecko išpažintis "Išriškite mane..."

Šiais, jubiliejiniais metais, per radiją buvo pateikta daug demaskuojančios medžiagos apie bažnyčios veiklą buržuaziais metais, pokario laikotarpiu ir dabar. Antai, klausytojai gerai įvertino laidas iš Utenos, Rokiškio kraštotyros muziejų apie kunigijos nešvarius darbelius, radijo pasakojimai "Iš kur plaukdavo lėšos bažnyčiai buržuazinės santvarkos metais", "Šiandien buvusio vienuolyno žemėje", medžiaga apie naujas tradicijas iš Pasvalio rajono Saločių kolūkio, Tauragės rajono vykdomojo komiteto pirmininko pasakojimas apie apylinkių tarybų ateistinę veiklą. Propaguojant vardynas, mirusiųjų pagerbimo dienas, sodybų puošimą, atmintinų revoliucinių-istorinių vietų sutvarkymą buvo paruošta visa eilė medžiagų.

Šiais metais per radiją buvo daugiau pateikiama medžiagos apie Vatikano šiuolaikinę politiką.

Gerą paslaugą formuojant materialistinę pasaulėžiūrą suteikia jau antri metai kartu su Valst.Aukštojo ir specialiojo viduriniojo mokslo komitetu ruošiamos paskaitos marksistinės filosofijos, mokslinio komunizmo pagrindų, politinės ekonomijos paskaitos. Jas ruošia aukštai kvalifikuoti dėstytojai.

Specifinėmis priemonėmis ruošiamos laidos, ugdančios

materialistinę pasaulėžiūrą, vaikams ir jaunimui. Čia pažymėti-
nos trys pagrindinės poveikio kryptys: religija ir mokslas apie
žemę, dangų ir žmogų; religijos atsiradimas ir jos vaidmuo
visuomenėje; religija ir mūsų gyvenimo tikrovė.

Priklausomai nuo klausytojų amžiaus, laidos išdėstomos
atskirais ciklais. Pradinių klasių mokiniams ruošiamas ciklas
"Apsidairyk aplink". Iš šio ciklo vien šiemet buvo transliuotos
tokios grupės įvairaus žanro laidų: "Žemės biografija", "Gaub-
lio istorija", "Kodėl lapas žalias", "Saulės trupinėlis" ir
t.t. Šio amžiaus vaikams taip pat transliuojamos antireliginę
ir pažintinę reikšmę turinčios pasakos, menamos mįslės, dėmesį
patraukia pasakojimai "Kur saulė klydo" ir kt.

Vyresniųjų klasių mokiniams transliuojamas laidų ciklas
"Žinių pasaulyje". Baigiamųjų klasių moksleiviams ir jaunimui
paruošta laidų apie genetiką, bioniką, kibernetiką. Tai laidos,
papildančios mokinių žinias, tvirtinančios jų materialistinę
pasaulėžiūrą.

Platų susidomėjimą sukelia ateistinių knygų aptarimas
per radiją. Pastaruoju metu įvyko keletos tokių knygų aptarimų
("Einu su gyvaisiais", "Dramatiškoji medicina", "Jurginė",
"Atleiskit mums").

Laidose jaunimui dažnai kalba mokslininkai, žymūs res-
publikos žmonės apie religijos žalą, savo kelią į tiesą ir t.t.
Gyvo susidomėjimo susilaukė radijo žurnale "Jaunystės sparnai"
pasakojimas apie Kauno medicinos instituto studentus, komjau-
nuolius, kurie susituokę bažnyčioje, išsižadėjo savo įsitiki-
nimų. Šios medžiagos pėdsakais išsivystė aštrūs pokalbis apie
dorovinį principingumą, pasaulėžiūros tvirtumą ir t.t.

Ateistinio auklėjimo klausimai šeimoje nagrinėjami va-

valandėlėse pedagoginėmis temomis. ("Šeima ir religija").

Pastaruoju metu ypač pagausėjo ateistinės literatūros per radiją.

Pirmiausia reikia pažymėti "Radijo teatro" pastatymus, susilaukusius teigiamo klausytojų įvertinimo. Tai V. Komarovo ir V. Šraiberio "Nikalojus Kopernikas", J. Kauneckio ir A. Kernagio "Juodasis prelatas", V. Krėvės "Pas dangaus vartus", A. Vienuolio "Paskenduolė", Žemaitės "Kunigo naudą velniai gaudo", "Sučiuptas velnias", "Švento Jurgio aukos", "Kaip davatka velnio sėklą rovė", Ant. Pakalnio "Paskutinį kartą", Kauno mokytojų namų liaudies teatro pastatymas - V. Štoko "Dieviškoji komedija" ir visa eilė kitų.

Buvo transliuota gana daug lietuvių, broliškų respublikų ir užsienio šalių klasikų ir šiandieninių rašytojų apsakymų bei poemų ateistine tematika: A. Vienuolio "Paskutinė vieta", P. Cvirkos "Kaip klebono skerdžius dievui žvakes degė", O. Dančenkos "Iš vienuolyno", Pr. Treinio "Saulėlydžio vieversys",

Vyt. Dėno "Paskutinis melas", Taksilio "Biblijos linksmybės" ir "Evangelijos linksmybės", A. Markevičiaus "Požemio vaiduokliai", T. Tilvyčio "Šikšnosparniai". Transliuota lietuvių proletarinių rašytojų ateistiniai kūriniai, eilėraščiai ateistine tematika, stambios laidos "Markas Tvenas ir religija", M. Gorkis apie religiją" ir kt. Žinomi apybraižininkai paruošė keletą apybraižų apie juodus katalikų bažnyčios darbus buržuazijos ir vokiečių okupacijos metais, kulto tarnų ryšius su buržuaziniais nacionalistais. Iš jų pažymėtinos - Vyt. Misevičiaus "Vampyrų maištas" ir Alg. Medelio "Upė prasideda upokšniu".

Daug įdomios ir naujos medžiagos ateistiniais klausimais buvo laidoje apie lietuvių liaudies rašytoją Žemaitę. Šią laidą paruošė Vilniaus Pedagoginio Instituto studentai ir dėstytojai.

96
5.

kurie visą vasarą rinko faktus ten, kur gyveno ir kūrė rašytojai

Per radiją taip pat recenzuojama naujos ateistinės knygos.

Praėjusiais metais buvo organizuotas didelis dvylikos stambių laidų ciklas "Religija ir muzika". Juo radijo klausytojai buvo supažindinti su vadinamosios religinės muzikos atsiradimo priežastimi ir jos raida, jos formomis bei žanrais. Laidas paruošė muzikologas V.Venckus. Dalis šių laidų su muzikiniais pavyzdžiais, klausytojams pageidaujant, buvo pakartota šiemet. Muzikos redakcija taip pat paruošė eilę satyrinių-jumoristinių laidų ateistine tematika ("Dėdė Steponas danguje" ir kt.)
įrašė respublikos agitmeninių brigadų pasirodymų.